

УДК 338.432:631.95

Власенко І.В., к.е.н., доцент ©
Вінницький національний аграрний університет

КРОЛІВНИЦТВО - РЕЗЕРВ В ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Показано, що в Україні у 1990 році в усіх категоріях господарств реалізація кролів на забій (у живій масі) становила 60,5 тис. т, а в 2009 році цей показник зменшився до 27,7 тис. т, у тому числі в сільськогосподарських підприємствах відповідно з 0,7 до 0,5 тис. т і в господарствах населення – з 59,8 до 27,2 тис. т. Доведено, що нині в Україні майже 97 % поголів'я кролів сконцентровано в особистих селянських господарствах. Безумовно, кролівництво можна розглядати як важливу галузь у розв'язанні проблеми забезпечення населення м'ясом і м'ясопродуктами.

Ключеві слова: кролі, поголів'я кролів, м'ясо і м'ясопродукти, господарства населення.

Постановка проблеми. Протягом усієї історії державності проблема стабільного продовольчого забезпечення населення була однією з найважливіших, оскільки від неї залежить національна безпека. Сільськогосподарська харчова сировина, задовольняючи життєво необхідні потреби населення, належать до найцінніших ресурсів нації, без яких її існування неможливе, що й демонструє ланцюг залежності: немає продовольства – немає населення – немає нації – немає країни – немає держави. Важливість цих ресурсів у тому, що вони є незамінними. Їх наявність і асортимент є індикатором економічної і національної безпеки держави. Ось чому сутність продовольчої безпеки не можна розглядати поза проблемами національної безпеки та безпеки взагалі, особливо в умовах, коли відпрацьовується Національна програма економічної безпеки України.

Одним із напрямів розв'язання проблеми забезпечення населення м'ясом та продуктами його переробки може стати відродження в Україні кролівництва. Кролівництво є однією з найінтенсивніших галузей тваринництва, потенціал якої нині не використовується належним чином. Біологічні особливості кролів (висока плодючість і скороспілість) дають змогу в короткі терміни одержувати дієтичне м'ясо, яке за поживністю наближається до курячого. Ця галузь перспективна ще й тому, що суб'єктами кролівницького бізнесу нині в основному є особисті селянські господарства. Вони використовують незадіяну в інших галузях робочу силу (праця пенсіонерів, підлітків і працездатного населення в неробочий час), розміщують тварин у дешевих пристосованих приміщеннях тощо.

Кролівництво в деяких країнах світу є прибутковою, цілком самостійною галуззю тваринництва. Світовим лідером з виробництва м'яса кролів є Китай, що виробляє близько 700 тис. т кролятини (в забійній масі) за рік. Друге місце у світі за обсягом виробництва належить Італії, де воно становить 240 тис. т, третє місце ділять Іспанія та Франція, де виробляють відповідно 68,7 і 51,4 тис. т м'яса кролів (у забійній масі) за рік.

У наведених країнах належним чином організовується селекція, спрямована на створення спеціалізованих ліній і селекційних програм. Формується інформаційна система галузі, що забезпечує рекламу та просування продукції, а також маркетинг усього, що пов'язано з успішним веденням такого виду бізнесу. Незважаючи на те, що значна кількість наукових робіт [1-5] присвячені проблемі безпеки продовольства, питання ускладнюється недосконалістю розвитку тваринництва, зокрема кролівництва в Україні.

Метою нашої роботи було вивчити економічні проблеми нарощування виробництва м'яса кролів в Україні.

Результати досліджень. Нині вітчизняне кролівництво відстає у своєму розвитку від зарубіжного. Підвищення цін на корми й енергоносії, низькі ціни на м'ясо, шкурки, племінний молодняк кролів, диспаритет цін, а також порушення зв'язків між господарствами населення, сільськогосподарськими підприємствами, заготівельними організаціями, підприємствами споживчої кооперації і торговельними організаціями негативно позначилися на діяльності підприємств, в яких поголів'я кролів із 6308,2 тис. гол. у 1990 році скоротилося до 5620,6 тис. гол. у 2009 році, у тому числі в сільськогосподарських підприємствах – з 147,0 до 98,4 тис. гол. і господарствах населення з 6161,2 до 5522,2 тис. гол. Відповідно скоротилися обсяги реалізації продукції. Якщо у 1990 році в усіх категоріях господарств реалізація кролів на забій (у живій масі) становила 60,5 тис. т, то у 2009 році цей показник зменшився до 27,7 тис. т, у тому числі в сільськогосподарських підприємствах відповідно з 0,7 до 0,5 тис. т і в господарствах населення – з 59,8 до 27,2 тис. т.

Незважаючи на сприятливі в Україні умови для розвитку галузі, обсяги виробництва тваринницької продукції з розрахунку на одну особу не відповідають раціональним нормам і є значно нижчими порівняно з іншими країнами світу. Наприклад, у 2009 році в Україні обсяги виробництва м'яса (в забійній масі) на одну особу становили 42 кг, тоді як у Данії цей показник досягнув 345,6 кг, Ірландії - 196, Австралії - 190,3, Нідерландах - 152,3 кг. Це відбувається за умов, коли потенційні можливості природних ресурсів України за раціонального їх використання, збереження й відтворення цілком достатні для задоволення потреб населення у продуктах тваринного походження.

Нині в Україні майже 97 % поголів'я кролів сконцентровано в особистих селянських господарствах (ОСГ) і племінних господарствах різних форм власності та господарювання. За результатами державної атестації, племінна база галузі в Україні на сучасному етапі складається з одного племінного заводу й семи племінних репродукторів із розведення порід кролів.¹

Якщо характеризувати сутність особистого селянського господарства у тому вигляді, в якому воно існує нині в Україні, а також у деяких інших країнах пострадянського простору, то треба зазначити, що й тепер воно сприймається як система життєзабезпечення, виробництво для задоволення потреб селянина та його сім'ї у продуктах харчування, формування доходу для покриття мінімальних життєвих потреб працівника, життєвий стандарт мінімального рівня (забезпечення елементарних потреб життя).

Безумовно, кролівництво можна розглядати як важливу галузь у розв'язанні проблеми забезпечення населення м'ясом і продуктами його переробки, а існуючі у вітчизняному кролівництві організаційно-економічні проблеми вимагають уваги з боку держави з метою швидкої ліквідації причин, що стримують розвиток галузі. Відродження вітчизняного кролівництва, досягнення високої економічної ефективності виробництва продукції значною мірою залежать від підвищення продуктивності тварин, умов їх утримання та забезпеченості кормами, стану племінної роботи. Незатребуваність племінної продукції внаслідок низької купівельної спроможності ОСГ господарств, а також недостатня фінансова підтримка племінного кролівництва з боку держави стали причиною банкрутства одного племінного заводу й семи племінних репродукторів.

Зрозуміло, ефективний розвиток тваринництва повинен базуватися на застосуванні комплексної механізації, раціональних форм організації й оплати праці. Конкурентоспроможність галузі тваринництва найближчим часом визначатиметься, передусім, якістю продукції, від якої залежать внутрішній попит і експорт.

Висновки. Виходячи з отриманих результатів досліджень та аналізу доступних наукових даних, можна зробити висновок, що кролівництво повинно розвиватися у господарствах усіх форм власності в Україні, що сприятиме стабілізації вітчизняного ринку м'яса й м'ясопродуктів.

Література

1. Агаев В. Критерии продовольственной безопасности // Экономика сельского хозяйства России. – 1999. - № 3. – С.28.
2. Аграрна реформа в Україні: здобутки і прорахунки // Національна безпека і оборона. – 2001. - №5. – С.2-55.
3. Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку. Інформаційно-аналітичний збірник (випуск 6) / За ред. П.Т.Саблука та ін. – К.: ІАЕ, 2007. – 764 с.
4. Білик Ю.Л. Продовольча безпека України: стан, проблеми та використання потенційних резервів продовольчого забезпечення населення. – К.: Фенікс, 2010. – 56 с.
5. Білик Ю.Д. Продовольча безпека України: стан та перспективи використання потенційних резервів // Нова економічна парадигма формування стратегії національної продовольчої безпеки України у ХХІ столітті. – К.:ІАЕ УААН, 2007. – С.139-148.

Summary

Vlasenko I. V.

Vinnitsa National Agrarian University

RABBIT - PROVISIONS IN ENSURING FOOD SECURITY

We show that in Ukraine in 1990 in all categories of implementation rabbits for slaughter (live weight) was 60.5 thousand tons and in 2009 this figure decreased to 27.7 thousand tons, including farms respectively from 0.7 to 0.5 tons in households from 59.8 to 27.2 tons proved that today in Ukraine almost 97% of the number of rabbits is concentrated in individual farms. Of course, the rabbit can be seen as an important industry in solving problems of people with meat and meat products.

Keywords: *rabbits, rabbits livestock, meat and meat products farms.*

Рецензент – к.е.н., доцент Гримак О.Я.